

ประกาศสถาปนา

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี
จักรีนฤเบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า โดยที่ทรง
พระอนุสรณ์ถึง หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ ซึ่งถึงชีพิตักษัยล่วงไปด้วยโรค
หทัยวาย เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๓๖ นั้น ว่าเป็นผู้มีใจตั้งมั่นใน
ความจงรักภักดี ประกอบด้วยสติปัญญาความสามารถ และความวิริยะอุตสาหะเป็น
อันมาก

เดิมเมื่อทรงศึกษาวิชาการชั้นต้นแล้ว พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
ประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
พระราชทานทุนเล่าเรียนให้ไปศึกษาต่อ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปีพุทธศักราช
๒๔๗๐ ได้ทรงเข้าเรียนชั้นมัธยมที่วิทยาลัยเพคดี จบแล้วเสด็จเข้าเรียนต่อที่มหาวิทยาลัย

คอร์เนลล์ จนสำเร็จชั้นจูเนียร์ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ย้ายมาเรียนวิชาการเกษตรเกี่ยวกับพืชเมืองร้อนที่ประเทศฟิลิปปินส์ในมหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ ทรงรับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิตด้านการเกษตร เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๕ แล้ว จึงเสด็จกลับเข้ามารับราชการสนองพระเดชพระคุณในกระทรวงเกษตรราธิการ ในตำแหน่งนักเกษตรโทผู้ช่วย ประจำกองอุตสาหกรรมพืชพรรณ กรมเกษตรและการประมง พร้อมกับทรงเป็นอาจารย์พิเศษที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และโรงเรียนการเรือนด้วย ต่อมาทรงได้รับทุนเล่าเรียนรัฐบาลไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยคอร์เนลล์อีกวาระหนึ่ง สำเร็จปริญญาโทเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๕ พอดีเกิดสงครามโลกครั้งที่สองขึ้น ต้องทรงรั้งรออยู่ระยะหนึ่งจึงเสด็จกลับประเทศไทยได้ เมื่อกลับถึงแล้ว ทรงเข้ารับราชการในกระทรวงเกษตรราธิการตามเดิมในตำแหน่งนักเกษตรโท กองการทดลองและส่งเสริม และทรงได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นโดยลำดับ เป็นหัวหน้าแผนกพืชไร่ เป็นนักเกษตรเอก เป็นรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นอธิบดีกรมการข้าว อธิบดีกรมกสิกรรม คณะบดีคณะเกษตร อธิการบดีและนายกสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ภายหลังเมื่อพ้นจากหน้าที่ราชการ ได้ทรงดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์อยู่คราวหนึ่ง ระหว่างปีพุทธศักราช ๒๕๑๖ ถึง ๒๕๑๗ เมื่อทรงพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองแล้ว จึงได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้เป็นองคมนตรี เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๘ และทรงปฏิบัติราชการสนองพระเดชพระคุณในหน้าที่นี้ตลอดมาจนถึงวาระสุดท้ายแห่งชนม์ชีพ

หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ ทรงเป็นทั้งนักวิชาการ นักปฏิบัติ และนักบริหารการเกษตรที่ก้าวหน้าทันสมัย และมีปรีชาสามารถสูง ทรงเป็นกำลังสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของประเทศหลายสาขา จากระบบดั้งเดิมมาเป็นระบบการเกษตรแบบยั่งยืน ที่อาศัยวิชาการแผนใหม่เป็นหลัก ตลอดเวลาที่ทรงรับ

ราชการอยู่นั้น ทรงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการวางรากฐานและหาแหล่งทุนมาสนับสนุนโครงการวิจัยพืชไร่ต่างๆ มากมายหลายโครงการ ก่อให้เกิดผลดีในการเพิ่มผลผลิตแก่งานเกษตรกรรมของชาติเป็นอันมาก นอกจากนั้นยังทรงริเริ่มงานเกษตรอุตสาหกรรมทางด้านพืชเมืองหนาว และการผลิตอาหารสำเร็จรูป ซึ่งอำนวยผลให้เกษตรกรสามารถเพิ่มพูนรายได้จากมูลค่าของผลิตผลได้มากขึ้น ในด้านการเผยแพร่วิชาการเกษตรแผนใหม่นั้น ได้ทรงสนับสนุนให้จัดตั้งภาควิชาคหกรรมศาสตร์ขึ้นในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รวมทั้งตั้งสถานีวิทยุการเกษตรให้เป็นที่กระจายข่าวสารวิชาการด้วย และเพราะเหตุที่ได้ทรงทุ่มเทปฏิบัติส่งเสริมงานเกษตรกรรมของชาติให้พัฒนารุดหน้าไปกว้างไกล ด้วยสติปัญญาความสามารถและความวิริยะอุตสาหะแรงกล้านี้ ทำให้ทรงได้รับเกียรติและความยกย่องอย่างสูงทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นต้นว่าได้เป็นผู้แทนถาวรของประเทศไทยประจำองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ เป็นอธิมนตรีชุดแรกของศูนย์วิจัยข้าวโพดและข้าวสาลีระหว่างประเทศ เป็นที่ปรึกษาพิเศษของมูลนิธิรอกกีเฟลเลอร์ และได้รับพระราชทานปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๒

นอกเหนือจากพระปรีชาสามารถด้านเกษตรกรรมและการพัฒนาแล้ว หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ ยังทรงมีความสามารถเป็นเลิศในด้านศิลปะการดนตรีด้วย โดยเฉพาะในการประพันธ์เพลงนั้น ได้ทรงนิพนธ์เพลงไทย เพลงสากล ทั้งคำร้องและทำนองที่คมคายไพเราะ สมบูรณ์ด้วยสัทรสและอรรถรสไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งได้รับความนิยมชมชอบอย่างสูง กว้างขวางไปถึงนานาประเทศ พระเกียรติคุณด้านนี้ย่อมเห็นชัด ที่สถาบัน เวิลด์ อะแคเดมี่ ออฟ อาร์ตส แอนด์ คัลเจอร์ แห่งรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ได้ถวายปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ทางวรรณกรรม เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๓๑ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ประกาศ

สติความสามารถในการใช้ถ้อยคำภาษา พร้อมกับถวายพระเกียรติทองคำ เมื่อ
ปีพุทธศักราช ๒๕๓๖

ส่วนการในพระองค์นั้นเล่า หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ ก็ได้ทรง
ปฏิบัติงานสนองพระเดชพระคุณต่อเนื่องมาช้านานตั้งแต่ในรัชกาลที่ ๘ โดยเต็ม
ความรู้ความสามารถ ด้วยความวิริยะอุตสาหะ เสียสละ และจงรักภักดี ให้งาน
ทุกด้านทุกระดับสัมฤทธิ์สุกผลสมพระราชประสงค์ เป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยได้สนิท

ทรงพระราชดำริเห็นว่า สรรพกรณียกิจที่ หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์
ได้ทรงปฏิบัติบำเพ็ญมาตลอดชนมชีพ ก่อเกิดประโยชน์เป็นคุณูปการแก่ประเทศชาติ
และประชาชนอย่างใหญ่หลวง สมควรได้รับการยกย่องสถาปนาอิสริยยศฐานันดรศักดิ์
ให้สูงขึ้น ให้สมกับความชอบและความดี ตามแบบอย่างอันมีมาแล้วแต่กาลก่อน

จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสสั่งให้สถาปนา หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ
จักรพันธุ์ เป็น พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ ขอให้พระเกียรติคุณ
วิบุลยศปรากฏแผ่ไพศาลไปในสากลประเทศ ตลอดจรรีฐิติกาลเทอญ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๗ เป็นปีที่ ๔๕
ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี